Рівненський державний гуманітарний університет

Психолого-природничий факультет

Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії

Назва дисципліни	**Пропедевтика внутрішніх хвороб**
Освітня програма	Фізична терапія
Компонент освітньої програми	Обов'язковий
Загальна кількість кредитів та кількість **годин для вивчення дисципліни**	3,0 кредитів / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Мова викладання	українська
Викладач	Саламадзе Ольга Олександрівна, доктор філософії з медицини, доцент кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії
CV викладача на сайті кафедри	https://kbft.rshu.edu.ua/
E-mail викладача:	olga.salamadze@rshu.edu.ua
Мова викладання	українська
Консультації	*Очні консультації*: розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій *Он лайн- консультації:* розклад присутності викладача на спеціальному форумі (в інтернет мережах).

Мета і завдання навчальної дисципліни

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Пропедевтика внутрішніх хвороб» складена для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Терапія та реабілітація, освітньо-професійною програмою «Фізична терапія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та практичні основи пропедевтики внутрішніх хвороб.

Метою викладання навчальної дисципліни «Пропедевтика внутрішніх хвороб» є формування в здобувачів вищої освіти визначених освітньо-професійною програмою загальних і фахових компетентностей майбутнього фізичного терапевта.

Основними ***завданнями*** вивчення дисципліни «Пропедевтика внутрішніх хвороб» є:

- оволодіння теоретичними знаннями, необхідними для виявлення захворювань людини ;
- формування системи знань про прийоми і методи фізикального та лабораторно-інструментального обстеження пацієнтів;
- засвоєння загальних методичних підходів клінічного обстеження хворого;
- діагностика окремих внутрішніх захворювань людини при типових їх проявах;
- формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

Процес вивчення дисципліни «Пропедевтика внутрішніх хвороб» спрямований на формування наступних ***компетентностей***:

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові і пов’язані з ними функції, що забезпечують активність і участь особи.

СК 02. Здатність враховувати у практичній діяльності медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти, пов’язані з практикою фізичної терапії.

СК 04. Здатність виконувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії для збору якісних (спостереження, опитування), і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов’язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю.

Процес вивчення дисципліни сформульований у термінах ***програмних результатів навчання (РН)***:

РН 07. Застосовувати знання медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціальних аспектів у практиці фізичної терапії; виявляти та враховувати зв’язки різних елементів.

РН 09. Аналізувати і застосовувати сучасні науково-доказові дані для виконання професійних завдань.

РН 11. Застосовувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії; використовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі; оцінювати отриману інформацію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня повинен:

знати:

- ✓ основні поняття загальної нозології: здоров'я, хвороба, патологічний процес, типовий патологічний процес, патологічна реакція, патологічний стан, етіологія, патогенез;
- ✓ роль причин, умов і реактивності і резистентності організму в виникненні, розвитку і наслідках хвороб;
- ✓ роль етіологічних факторів, факторів ризику та умов у виникненні і розвитку хвороб;
- ✓ причинно-наслідкові зв'язків у пропедевтичних проявів дії факторів зовнішнього середовища (виділяти зміни місцеві і загальні, патологічні і пристосувально-компенсаторні, специфічні і неспецифічні; визначати провідну ланку
- ✓ типові процес пропедевтики внутрішніх хвороб за принципами їх класифікації, стадіями патогенезу, загальними проявами і варіантами завершення;
- ✓ причини і механізми розвитку типових пропедевтичних процесів, їх прояви і значення для організму людини, зокрема у виникненні та розвитку відповідних груп захворювань
- ✓ причинно-наслідкові зв'язки пропедевтичних процесів (змін місцевих та загальних і пристосувально-компенсаторних, специфічних і неспецифічних; провідної та допоміжних ланок);
- ✓ типові порушення обміну речовин (енергетичного, вуглеводного, білкового, жирового, водно-електролітного, кислотно-основного) з визначенням їх понять, критеріїв, принципів класифікації та наслідків, голодування;
- ✓ причини, механізми розвитку та принципи терапії екстремальних станів: шок, колапс, кома;
- ✓ стани і порушення в системі кровообігу: недостатність кровообігу; недостатність серця, аритмії серця; артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпотензія; артеріосклероз, атеросклероз;
- ✓ зміни основних параметрів кардіо- та гемодинаміки при недостатності серця (частота і сила серцевих скорочень, хвилинний та систолічний об'єми крові, систолічний, діастолічний, середній і пульсовий артеріальні тиски крові, венозний тиск крові);
- ✓ причини виникнення недостатності зовнішнього дихання, роль порушень вентиляції альвеол, дифузії газів через альвеоло-капілярну мембрану, перфузії у малому колі кровообігу в розвитку недостатності дихання; причини і механізми виникнення задишки;

- ✓ типові пропедевтичні стани в системі травлення: недостатність травлення, виразкову хворобу шлунка та/або дванадцятипалої кишки як мультифакторіальну хворобу;
- ✓ етіологію, патогенез, клінічні прояви печінкової недостатності, печінкової коми, жовтяниці, портальної гіпертензії;
- ✓ причини та механізми порушень процесів при гострій та хронічній нирковій недостатності, гломерулонефриті, нефротичному синдромі, сечовому синдромі, уремічній комі;
- ✓ причини та загальні механізми розвитку порушень функцій ендокринних залоз, первинних і вторинних ендокринопатій, наслідки порушень секреції гормонів аденогіпофіза, нейрогіпофіза, надниркових залоз, щитоподібної залози, статевих залоз;
- ✓ загальні принципи діагностики та лікування порушень діяльності ендокринної системи;
- ✓ загальнобіологічну роль стресу, його причини та механізми розвитку, мати уявлення про загальний адаптаційний синдром та "хвороби адаптації";
- ✓ типові порушення діяльності нервової системи: сенсорних функцій, рухової функції, вегетативної функції, трофічної функції та інтегративної функції;
- ✓ роль гострих та хронічних розладів мозкового кровообігу в порушеннях діяльності головного мозку та організму в цілому;

вміти:

- ✓ вирішувати ситуаційні задачі із визначенням причинних факторів, факторів ризику, головної ланки патогенезу, стадій розвитку, механізмів розвитку клінічних проявів, варіантів завершення, принципів надання медичної допомоги при типових пропедевтичних процесах та найпоширеніших захворюваннях;
- ✓ схематично відображати механізмі пропедевтики та клінічні прояви при захворюваннях;
- ✓ аналізувати та інтерпретувати результати дослідження крові, сечі, ліпідограми, електрокардіограми, спірограми, імунограми, гормонального фону;
- ✓ на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати стан функціонування органів та систем організму при захворюваннях;
- ✓ аналізувати різні варіанти розвитку причинно-наслідкових взаємовідносин в патогенезі хвороб;
- ✓ вміти виділити та зафіксувати провідний типовий патологічний процес, його головну ланку та клінічні ознаки.

здатен продемонструвати:

- ➢ теоретичні знання у різних специфічних ситуаціях, що виникають під час освітнього процесу та професійної діяльності;
- ➢ здатність до розв'язання складних спеціалізованих завдань та практичних проблем, що виникають під час професійної діяльності);
- ➢ здатність до самостійного удосконалення знань та розуміння специфічних особливостей своєї професійної спеціалізації та цінності своєї професії;

володіти навичками:

- ефективно застосовувати теоретичні професійні знання у практичній діяльності;
- використовувати навчальне обладнання, технічні засоби навчання;

самостійно вирішувати:

- проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення;
- стратегію професійної діяльності.

Зміст навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Назва модулю 1: Вступ до пропедевтики внутрішніх хвороб. Пропедевтика в пульмонології, кардіології, ревматології, гематології.

Тема 1. Вступ до клініки внутрішніх хвороб. Методологія та техніка огляду хворого.

Етика та деонтологія в медицині та фармації. Методологія діагнозу. Види діагнозу. Медична документація: амбулаторна карта хворого, історія хвороби стаціонарного хворого, лист лікарських призначень, температурний лист, статистичний талон. Основні фізикальні методи обстеження хворого: опитування, анамнез хвороби, анамнез життя, їх значення для постановки діагнозу. Поняття про фізикальні методи обстеження: перкусія, пальпація, аускультація. Загальний огляд хворого. Правила та техніка загального огляду хворого. Сучасні лабораторні та інструментальні методи дослідження.

Значення клінічних та лабораторно-інструментальних методів дослідження хворого як критеріїв ефективності та безпеки лікарської терапії.

Тема 2. Пропедевтика в пульмонології. Основні симптоми та синдроми в пульмонології. Основні захворювання дихальної системи

Загальні та додаткові методи обстеження пульмонологічного хворого: опитування, огляд, дані фізикального обстеження (перкусія, пальпація, аускультація), клінічний аналіз крові та харкотиння, бактеріологічне дослідження харкотиння, рентгенодіагностика, бронхоскопія, термографія, вивчення функції зовнішнього дихання. Основні симптоми в пульмонології: задишка, кашель, кровохаркання, біль в грудній клітині. Основні клінічні синдроми в пульмонології (підвищення щільності тканини легенів, утворення порожнини в легенях, накопичення рідини в плевральній порожнині, бронхообструкція, недостатність дихання). Курація тематичних пацієнтів.

Етіологія, патогенез та клінічна картина основних захворювань органів дихання (гострий та хронічний бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма, бронхоектатична хвороба, плеврит, рак, емфізема легенів, недостатність дихання).

Тема 3. Пропедевтика в кардіології. Основні симптоми та синдроми в кардіології. Основні захворювання серцево-судинної системи (атеросклероз, ішемічна хвороба серця, гіпертонічна хвороба, хронічна серцева недостатність)

Загальні та додаткові методи обстеження кардіологічного хворого: опитування хворого, огляд, дані фізикального обстеження (перкусія, пальпація, аускультація), електрокардіографія, рентгенологічне дослідження, ангіографія, ультразвукове обстеження, вміст амінотрансфераз, холестерину, вміст гормонів

надниркових залоз. Симптоми та синдроми основних захворювань серцево-судинної системи.

Етіологія, патогенез та клінічна картина основних захворювань органів кровообігу: атеросклероз, ішемічна хвороба серця. Народжені та набуті вади серця. Ускладнення ішемічної хвороби серця: аневризма, хронічна серцева недостатність, порушення серцевого ритму. Принципи фармакотерапії атеросклерозу, ішемічної хвороби серця (стенокардія, інфаркт міокарду).

Етіологія, патогенез та клінічна картина основних захворювань органів кровообігу: гіпертонічна хвороба, симптоматичні гіпертонії, хронічна серцева недостатність,. Ускладнення гіпертонічної хвороби: гіпертонічні кризи, їх види.

Тема 4. Пропедевтика в ревматології. Основні симптоми та синдроми в ревматології. Основні захворювання сполучної тканини та дистрофічно-дегенеративних захворювань суглобів

Загальні та додаткові методи обстеження ревматологічного хворого: опит, огляд, дані фізикального обстеження (пальпація, перкусія, аускультація), рентгенодіагностика, клінічний та імунологічний аналіз крові, ультразвукове обстеження, біопсія тканин, електрокардіографія. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг основних системних запальних захворювань сполучної тканини ревматоїдний артрит, системна склеродермія, системний червоний вовчак, дерматоміозит, вузелковий періартеріїт. Гостра та хронічна ревматична лихоманка).

Основні методи обстеження хворого: опит, огляд, дані фізикального обстеження (пальпація, аускультація). Етіологія, патогенез, клінічний перебіг основних дистрофічно-дегенеративних захворювань суглобів (остеоартроз, лстеороз, подагра). Основні методи обстеження хворого: опит, огляд, дані фізикального обстеження (пальпація, аускультація). Ускладнення захворювань суглобів: недостатність функції суглобів.

Тема 5. Пропедевтика в гематології. Симптоми та синдроми в гематології. Основні захворювання системи крові

Загальні та додаткові методи обстеження гематологічного хворого: опитування, огляд, дані фізикального обстеження (пальпація, перкусія, аускультація), клінічний аналіз крові, пунктах кісткового мозку, ультразвукове та рентгенологічне дослідження. Симптоми та синдроми основних захворювань системи кровотворення. Етіологія, патогенез та клінічна течія залізодефіцитної, гемолітичної та В12-фолієводефіцитної анемій.

Поняття про гемобластози: гострий лейкоз, хронічний мієлолейкоз, хронічний лімфолейкоз, ерітремія. Клінічний перебіг. Загальні принципи вибору препаратів для лікування гемобластозів.

Назва модулю 2: Пропедевтика в нефрології, гастроентерології, гепатології, ендокринології, імуноалергологіїї

Тема 6. Пропедевтика в нефрології. Симптоми та синдроми в нефрології. Основні захворювання сечовидільної системи

Загальні та додаткові методи обстеження нефрологічного хворого: опитування, огляд, дані фізикального обстеження (перкусія, пальпація, аускультація), клінічний аналіз крові, клінічний аналіз сечі, аналіз сечі за Нечипоренком, аналіз сечі за Зимницьким, бактеріологічний аналіз сечі,

біохімічний аналіз крові (креатинин, сечовина, залишковий азот), рентгенологічне, ультразвукове дослідження.

Симптоми та синдроми основних захворювань сечовивідної системи: ниркові набряки, ниркова артеріальна гіпертензія, гіпохромна анемія, ниркова недостатність.

Етіологія, патогенез та клінічна картина основних захворювань органів сечовивідної системи: гострий та хронічний пієлонефрити, гострий та хронічний гломерулонефріти, цистит, сечокам'яна хвороба, хронічна ниркова недостатність.

Тема 7. Пропедевтика в гастроентерології. Симптоми та синдроми в гастроентерології. Основні захворювання системи травлення.

Загальні та додаткові методи обстеження гастроентерологічного хворого: опит, огляд, дані фізикального обстеження (пальпація), фіброгастродуоденоскопія, встановлення кислотності шлункового соку, біопсія слизової оболонки, рентгенологічне дослідження. Етіологія, патогенез, симптоми та синдроми основних захворювань системи травлення (хронічні гастрити, пептична виразка шлунку та дванадцятипалої кишки, рак шлунку, ентерит, коліт). Ускладнення пептичної виразки: кровотеча, малігнізація, перфорація, пенетрація.

Тема 8. Пропедевтика в гепатології. Симптоми та синдроми в гепатології. Основні захворювання печінки

Загальні та додаткові методи обстеження гепатологічного хворого: опитування хворого, огляд, дані фізикального обстеження (пальпація, перкусія, аускультація), біохімічний аналіз крові, ультразвукове та рентгенологічне дослідження. Етіологія, патогенез, симптоми та синдроми основних захворювань гепатобіліарної системи: гострий та хронічний холецистит, хронічний гепатит, цироз печінки, гепатоцелюлярна недостатність, діскінезія жовчовивідних шляхів. Етіологія, патогенез, симптоми та синдроми гострого та хронічного панкреатиту.

Тема 9. Пропедевтика в ендокринології. Симптоми та синдроми в ендокринології. Основні захворювання ендокринної системи

Загальні та додаткові методи обстеження пацієнтів із захворюваннями ендокринної системи: опитування хворого, огляд, дані фізикального обстеження (перкусія, пальпація, аускультація), вміст цукру крові, навантаженні проби, ультразвукове та рентгенологічне обстеження, вміст тиреоїдних гормонів, біохімічний аналіз сечі. Основні симптоми та синдроми в ендокринології. Етіологія, патогенез та клінічна картина захворювань щитоподібної залози (тиреотоксикоз, гіпотиреоз, аутоимуний тиреоїдит). Загальні напрямки терапії.

Етіологія, патогенез та клінічна картина цукрового діабету. Ускладнення цукрового діабету. Коми, їх види. Диабетичні ангіопатії. Інші ендокрінні захворювання: ожиріння, статеві порушення, хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома.

Тема 10. Пропедевтика в імуноалергології. Симптоми та синдроми в імуноалергології. Основні види імуноалергійної патології

Загальні та додаткові методи обстеження хворого з імуноалергійною патологією: опит хворого, огляд, клінічний аналіз крові, імунологічний аналіз крові. Основні симптоми та синдроми в імуноалергології: Етіологія, патогенез та клінічна картина гострих алергозів (кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок).

.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література

1. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник / А.С. Свінціцький. К.: ВСВ «Медицина», 2019. 1008 с.

2. Москаленко В.Ф., Сахарчук І.І., Дудка П. Ф. та ін. Пропедевтика внутрішніх хвороб. Київ: Книга плюс, 2007. 632 с.

3. Основи клінічної медицини: симптоми і синдроми в практичній фармації: навч. посібник. / за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черниха. Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2010.

4. Основи медичних знань та методи лікування за Девідсоном. У 2-х томах / За ред. Кристофера Р.В. Едвардза, Існа А.Д. Бавчера. Київ: УКСП "Кобза", 1993. Т.1 – 584с., Т.2 – 652 с.

5. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. О.Г. Яворського. 6-е вид., випр. і допов. Київ: ВСВ «Медицина», 2020. 552 с.

Допоміжна

6. Клінічна імунологія / Ю.І. Бажора, В.М. Запорожан, В.Й. Кресюн, І.М. Годзієва. Одеса: Одес. Держ. Мед. Ун-т., 2000.– 384 с.

7. Методика обстеження терапевтичного хворого: навч. посіб. / С.М.Андрейчин, Н.А.Бількевич, Т.Ю.Чернець. Тернопіль: ТДМУ, 2016. 260 с.

8. Розпитування та фізикальне обстеження хворого терапевтичного профілю: Навч. посіб. для студ. III-IV курсів мед. вузів / В. Є. Нейко, І. В. Тимків, М. В. Близнюк [та ін.]. –Ів.-Франківськ : ІФНМУ, 2016. 142 с.

9. Єпішин А.В. Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими. К. 2015. 768с.

10. Методи об'єктивного обстеження в клініці внутрішніх хвороб: навч. посіб. / О.О. Якименко, О.Є. Кравчук, В.В. Клочко та ін. Одеса, 2013. 154 с.

11. Ковальова ОМ., Сафаргаліна-Корнілова Н.А. Пропедевтика внутрішньої медицини. Київ: Медицина 2010 750с.

12. Macleod’s Clinical Examination / Ed. G.Douglas, F.Nicol, C.Robertson.– 13th ed.– Elsevier. 2013. 471 p.

13. Bates’ Guide to Physical Examination and History Taking /Ed. Lynn S. Bickley, Peter G. Szilagyi. – Wolters Kluwer, 2017. 1066 p.

Інформаційні ресурси

1. http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_standardsofmedicalaid/
2. http://www.pharmel.kharkiv.edu
3. http://www.tests.nuph.edu

Система оцінювання

Рівень знань здобувачів вищої освіти оцінюється згідно з Положенням про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ. Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювальні форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання лабораторних завдань; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка (бали) за ІНДЗ тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни

Модулі 1 – 2 (залік)

МОДУЛІ										**ІНДЗ**	**Модульні контрольні роботи**	**Підсумкове тестування**	**Всього**
Змістовий модуль 1					**Змістовий модуль 2**								
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	10				
6	5	5	6	5	6	5	6	5	6	10	15	20	100

Оцінювання за видами діяльності

№ п/п	**Вид діяльності**	**Кількість балів**
1.	Відвідування лекцій, виконання самостійної роботи і захист лабораторних занять за темами	55
2.	Модульні контрольні роботи	15
3.	Індивідуальна навчально-дослідне завдання	10
4.	Підсумкове тестування	20
Підсумковий бал		**100**

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Завдання здобувачі вищої освіти мають виконувати і здавати відповідно до графіка освітнього процесу. Перескладання модулів заліків, екзаменів відбувається у терміни ліквідації академічних заборгованостей, визначених кафедрами і деканатами.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти під час виконання самостійної або індивідуальної роботи повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Силабус розроблено на основі робочої програми навчальної дисципліни «Пропедевтика внутрішніх хвороб» (протокол від “24” червня 2025 року № 7).